

fő előfordulási helyet tipográfiailag /fettel, kurzivval stb./ kell kiemelni. Igen sok fogalom többféle német, sőt idegen néven ismeretes és használatos. Ilyen esetben legelőszerűbb a tárgyra vonatkozó cikkeket, fejezeteket vagy részeket valamelyik elnevezés alatt összegyűjteni és ide utalni az összes többi elnevezésről.

A mutatókészítés, bármilyen mechanikusnak látszik is, komoly tárgyi ismereteket követelő munka. Egyetlen hibás adattal eljátszhatjuk az olvasó bizalmát.

Nagyon fontos, hogy a mutató tipográfiailag világos és áttekinthető legyen. Több oszlopos elrendezésű mutató esetén is használjunk nagyobb betűt. A különböző betűtípusokkal való kiemelés megbontja ugyan a tükör homogén képét, de mutatók esetén ez nem baj.

KÖNYVTÁRTÜZ - KISÉRLETEK

SCHELL, H.B. : Cornell starts a
fire. = Libr.J. 85.vol. 1960.17.no. 3398-
3399.p.

Könyvtártűz-kísérletek.

1959 decemberében
a New York Public Librar-
y és a Factory Mutual
Insurance Company /Üze-

mi Kölesönös Biztosító Társulat/ közösen két könyvtári tűz-kísérletet hajtott végre. Az első kísérlet során a tüzet nem oltották, a másodikban önműködő "sprinkler" tűzoltó-berendezést hoztak működésbe. A széleskörű nyilvánosság bevonásával lefolyt kísérletek eredményeképpen a Cornell University Libraries /az ithacai Cornell Egyetem könyvtárai/ vezetősége felszólítást kapott biztosító intézettől, hogy a készülő új John M. Olin Library raktárhelyiségeit "sprinkler"-rendszerű berendezés-hálózattal szerelje fel. A Cornell University Libraries igazgatósága a kísérletekről szóló beszámolók következtetéseit nem találta elég meggyőzőnek, ezért új kísérletet végzett.

A kísérlet végrehajtására 1960. június 29-én az ithacai tűzoltóság tűzoltó-gyakorlati épületében került sor. A kísérlet színhelyül szolgáló terem nagyjából olyan szerkezetű volt, mint az új egyetemi könyvtár raktárhelyiségei: két és fél méter magas terem,

vasbeton épületben. A hét polcnyi magasságu korszerű acélállványokon 2870 könyvet állítottak fel; a polcok acéllemezből álltak. Minként a New-York-i kísérletekben, itt is égő gyufaszálat dobtak egy könyvtargonca alsó polcára helyezett, összegyűrt papirdarabokkal teli kartondobozba; a targonca könyvekkel megrakva - a második állványhoz támasztva - a második és harmadik állványsor között állt.

Az állványok feletti mennyezet-részen egymástól 2 méter 74 centiméternyi távolságra hőjelző-berendezés volt elhelyezve; ez 150°F hőmérsékleten önműködően riasztókészüléket hoz működésbe. A gyufa meggyújtása után egy perc 50 másodperc múlva a riasztó-készülék működésbe lépett. Ekkor a lángok már jó magasra csaptak, az ötödik polcig értek, a kartondoboz a papirral együtt elhamvadt, a könyvtargonca pedig lassan, egyenletesen égett. Nyolc perccel a tűz kezdete után a targonca összeroskad; néhány pillanatig úgy tűnt, mintha a lángok elharapóznának. De nem így történt; mindössze az összeroskadó targonca tetején s a közvetlenül mellette álló állványon lévő könyvek égtek továbbra is. A huszonharmadik percben erőteljes vizsugarat irányítottak a tűzre, amely néhány perc alatt ki is aludt. A parázs izzott még egy darabig, de már nem tudott lángra kapni.

Másnap számbavették, milyen kár keletkezett. A könyvtargonca közvetlen közelében mintegy másfél méterre levő anyag szenvedett károsodást. Ezen a területen - a targoncán levőket is beleszámítva - kb. 500 könyv állt. Annak az állványnak alsó három polcán lévő könyvek, amely mellett a targonca állt, kisebb-nagyobb mértékben megégték. A negyedik polcon is megpörköldött néhány; a három felső polc azonban sértetlen maradt. A harmadik állvány két alsó polcán is megégett néhány könyv, a harmadik polcon pedig megperzselődött egy-kettő.

A vizsugár ereje mintegy négy polcnyi könyvet a padozatra sodort; egyrészt maga a víz, másrészt a lesodródás folytán ezek többé-kevésbé megkárosodtak. A 2870 könyv közül a targoncán lévő 112, és a szomszédos állvány polcain álló 100 könyv oly mértékben szenvedett kárt, hogy nem volt helyrehozható. További 350 könyv is - néhány közülük csak a víztől - kis mértékben megkárosodott. A teremben lévő 105 polc közül mindössze 7 mutatott némi sérülést; ez is mindössze a festék felhólyagosodásából állt. Szerkezeti válto-

zás - elhajlás, megvetemedés - sem az állványokon, sem a polcokon nem mutatkozott.

A kísérlet alapján az egyetemi könyvtár vezetősége úgy döntött, nem szereli feleúj épületét a "sprinkler"-véle berendezéssel.

A cikk befejező részében az alábbi pontokba foglalva összegezi azokat az elővigyázatossági intézkedéseket, amelyek útján a raktártüzek megakadályozhatók:

1. Több-emeletes raktár-állványzat helyett tűzálló födémszerkezeten nyugvó állványokra van szükség.
2. Fa- vagy U-vasból készült polcok helyett acéllemezpolcokat alkalmazni.
3. Fa-targonca helyett fémtargoncát használjunk.
4. Az emeletek közötti nyílásokat /pl. lépcső, könyvlift, szállítószalag/ tűzálló anyaggal kell elzárni.
5. Bevált, megfelelően elhelyezett tűzriasztószerkezetet kell felszerelni, ami tűzoltó órszobával, vagy valamilyen külső jelzőtáblával áll kapcsolatban. A szerkezetet gyakran kell ellenőrizni.
6. Megfelelő rendszerű tűzoltó-készülékeket kell a megfelelő számúban szerte az épületben elhelyezni; ezeket a szükségnek megfelelően időnként ki kell próbálni és újra kell tölteni.
7. A "Tilos a dohányzás" tilalom szigorú végrehajtását kell minden időben megkövetelni.

CSEHSZLOVÁKIA KÖZMŰVELŐDÉSI KÖNYVTÁRAINAK ÚJ SZERVEZETI SZABÁLYZATA

Nové podmínky - nové řády lidových knihoven. = Knihovník. 5. roč. 1960. 8. no. 230. p.

Új szervezeti szabályzatok a csehszlovák közművelődési könyvtárakban.

Csehszlovákia új területi beosztásával kapcsolatban nagymértékben megnövekedett a

helyi tanácsok /nemzeti bizottságok/ hatásköre. A területi válto-